

COSUN MAGAZINE

43^e jaargang / juli-augustus 2009 / nr. 5

Beter boeren met GPS

Groeipuntdatum zeer vroeg

Subsidie vanwege herstructurering

In dit nummer

Bieten in de Wilhelminapolder

Beter boeren met GPS in de bieten	4
TAK beëindigt activiteiten	6
Groeipuntdatum zeer vroeg	7
Betacal goede structuurverbeteraar op kleigrond	8
Subsidie voor suikerbietentelers	9
CIBE wil evenwicht op Europese suikermarkt	10
Haal het beste uit de groenbemesters	12
Bestrijd bladschimmels bij de eerste vlekjes	13
Praktijkdag suikerbieten en cichorei te Valthermond	14
Vraag & Antwoord, Prijsvraag	16

Colofon

Cosun Magazine is een uitgave van Koninklijke Coöperatie Cosun U.A. voor leden van Cosun

Vormgeving en druk

Van As drukwerk, design & database publishing

Redactieraad

Jan Willem van Roessel *hoofredacteur*

PRLT Communicatie *eindredactie*

Pieter Brooijmans

Ynego Brouwers

Jan Hazen

Dirk Jan Kemp Hakkert

Gert Sikken

Fotografie in dit nummer

Marcel Bekken, Joop van Houdt, Bos Agra/Peter Tahl, Jørn Dalby, Cosun, Suiker Unie en IRS

© Koninklijke Coöperatie Cosun U.A., 2009

Royal Cosun gedreven door samenwerking

Contact

Cosun hoofdkantoor

Cosunpark 1
Postbus 3411
4800 MG Breda

076 - 530 32 22
infocosun@cosun.nl
www.cosun.nl

Secretariaat raad van beheer

T: 076 - 530 33 07
F: 076 - 530 33 00

secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosun.nl/cooperatie

Suiker Unie secretariaat agrarische dienst

Postbus 100 4750 AC Oud Gastel

T: 0165 - 52 52 52
F: 0165 - 52 50 28

agrarischedienst@suikerunie.com
www.suikerunie.nl

Bietenadministratie

John Ernest
Hans van Hassel

0165 - 52 52 74
0165 - 52 52 70

Financiële administratie

Piet Santbergen

0165 - 52 51 23

Teeltzaken

Pieter Brooijmans
Sjaak Kolff

0165 - 52 52 78
0165 - 52 52 65

Suikersysteem

Helma Braat

0165 - 52 52 73

Management agrarische zaken

Rik Gengler (gebied Noord)
Huib de Fijter (gebied Zuid)

050 - 556 14 22
0165 - 52 52 62

Agrarische dienst in de regio's**Gebied Noord**

Robert Verberg
Peter Koopmans

06 - 51367564 Noord-Holland
06 - 51244830 Oostelijk en

Kees Geschiere

06 - 53725231 Noordoostpolder

Alex Kroon

06 - 53342619 Groningen west en noord, Friesland

Peter Roelfsema

06 - 53963367 Groningen noordoost en -oost

Harry Visser

06 - 53308161 Drenthe noord, -midden

Wim Schrijvers

06 - 53912813 Drenthe oost en -zuidoost

Jan Albert te Velde

06 - 22204649 Drenthe zuid, Overijssel,
Gelderland noord en - midden

Gebied Zuid

Jurgen Michielsen

06 - 51505371 West Zeeuws-Vlaanderen

Mark Quaak

06 - 53719836 Oost Zeeuws-Vlaanderen

Han Tielkemeijer

06 - 51533466 Walcheren en Zuid-Beveland west

René van den Eijnden

06 - 51545273 Zuid-Beveland oost, Tholen,
St. Philipsland en West-Brabant zuid

Ynego Brouwers

06 - 20369834 Noord-Beveland, Schouwen

Teun Kleinjan

06 - 22396239 Duiveland en Goeree Overflakkee

Johan Mol

06 - 22371515 Westhoek, Midden-Brabant noord
(westelijk gedeelte) en Midden-
Brabant zuid

Arno Huijsmans

06 - 53963368 Langstraat, Land van Heusden en
Altena, Biesbosch, Betuwe, Utrecht,
Veluwe zuid en Lijmers

CSV COVAS

0493 - 34 89 89 Zuid-Hollandse Eilanden en
Holland midden
Oost-Brabant en Limburg

CIBE-congres

De derde week van juni is in Kopenhagen het CIBE-congres gehouden. Telers uit zeventien Europese landen en Turkije waren bijeen om kennis uit te wisselen, met elkaar kennis te maken en contacten aan te halen. Het was het eerste congres sinds 2006. De organisatie is veel werk en moet met steeds minder mensen worden gedaan. Ook het terugbrengen van kosten speelt een rol. Vandaar.

Voor mij was het het negende congres. Als voorzitter ervaar je zo'n congres toch wezenlijk anders dan als deelnemer, zowel in de voorbereiding als in de uitvoering. De agenda bevat een grote verscheidenheid aan onderwerpen. Politiek, economie en techniek passeren de revue, alles gerelateerd aan de bietenteelt. Het gaat daarbij niet alleen over de productie van suiker, maar ook over bio-ethanol. In ons land is dat niet van de grond gekomen, maar in landen als Frankrijk en Duitsland, de grootste suikerproducerende landen van Europa, is de bio-ethanolproductie behoorlijke omvangrijk. In Frankrijk wordt dit jaar 86.000 en in Duitsland meer dan 30.000 ha bieten voor bio-ethanol geteeld. Dat is samen met een aantal kleinere producenten, zoals Engeland, België en Tsjechië bijna 10% van het totale areaal in de EU.

EU-politiek

Het politieke statement vanuit de Europese Commissie werd gemaakt door professor Klaus Dieter Borchardt, kabinetschef van de Landbouwcommissaris. Hij gaf nogmaals aan dat door de Commissie de hervorming van de suikermarktordening als een succes wordt gezien. Dat wordt niet onderschreven door de telers en de industrie. Het heeft veel offers gekost, opgebracht door de sector. Vooral de inkomensdaling voor de individuele teler en de impact die dat heeft, is maar moeilijk over te brengen aan 'Brussel'.

Zeer cruciaal was Borchardt's boodschap tijdig in te spelen op de discussie over de aanpassingen in het landbouwbeleid na 2014. Deze discussie start al in 2010. Het zal een van de belangrijkste beleidsonderwerpen zijn voor de komende zittingsperiode vanaf november, als de nieuwe Commissie is geïnstalleerd. Suiker zal geen status aparte hebben, zoals bij hervormingen in het verleden steeds het geval is geweest, maar onderdeel uitmaken van het totaalplaatje. We nemen deze waarschuwing zeker ter harte en beginnen met de voorbereidingen.

Behalve het budget, zullen voedselzekerheid, plattelandsbeleid en duurzaamheid belangrijke onderwerpen zijn in deze discussie. Van de uitkomst hiervan is het inkomen van veel Europese boeren afhankelijk.

Kosten en opbrengsten

De technische presentaties stonden vooral in het teken van opbrengsten en kosten. Net zoals bij ons ziet men ook internationaal opbrengstverhoging als beste middel om de kosten per ton te verlagen. De resultaten zijn wisselend per land. Nederland springt er positief uit. In 2000 hadden we een landelijk gemiddelde opbrengst van 10 ton suiker per ha. In 2008 was dat al meer dan 12 ton. Zeker een verdienste van de telers, maar ook van de kwekers van nieuwe rassen. Toch zijn de onderlinge verschillen van telers in eenzelfde regio nog steeds groot. De geboekte vooruitgang is niet voor iedereen dezelfde geweest.

Onderlinge teeltvergelijking levert de nodige prestatieverbetering op. Deelnemers aan het teeltregistratieprogramma Unitip presteren ieder jaar duidelijk beter dan het gemiddelde. Doet u daar nog niet aan mee, dan is dat zeker het overwegen waard. Het vergt slechts een beperkte inspanning, zeker als de gegevens via de website worden aangeleverd. Vergelijking geeft een goed inzicht waarom een andere teler in jouw gebied duidelijk beter presteert dan jij. Het geeft inzicht in welke teeltmaatregelen belangrijk zijn en welke weinig of niets opleveren. Het vervolg op de aanlevering is een bijeenkomst van slechts drie uur, die een schat aan informatie en kennis oplevert. Als u nog niet deelneemt aan Unitip: meedoen voor 2009 kan nog steeds. Aanmelden kan via de website ("login telers") of via uw vertegenwoordiger van de agrarische dienst. Ook al groeien de bieten tot nu toe voortreffelijk, een boer streeft altijd naar beter. Unitip helpt daarbij.

Van de voorzitter

Jos van Campen

Flinke besparingen bij Wilhelminapolder

Beter boeren met GPS in de bieten

Met GPS zijn aardige kostenbesparingen te realiseren in de teelt. "Ook voor kleinere bedrijven wordt het steeds interessanter", stelt Jan Paul van Hoven, directeur van de Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder. Het grootste akkerbouwbedrijf van Nederland viert dit jaar zijn 200-jarig bestaan.

De Wilhelminapolder was er al vroeg klaar voor. De voor precisielandbouw cruciale informatie over de bodem is vanaf 2003 al digitaal beschikbaar. Ruim 1.300 hectare akkerland is vanaf toen 'digitaal bemonsterd' en in kaart gebracht. Met GPS wordt gewerkt sinds 2001. Het systeem wordt gebruikt bij het ploegen, zaaien, spuiten en kunstmeststrooien. Onder meer wordt zo voorkomen dat er overlap is bij het spuiten. Het levert tot wel 10% besparing op het middelengebruik op. Eenzelfde besparing is bij kunstmest mogelijk.

"Alles staat kaarsrecht in het land. Door GPS heb je een veel grotere capaciteit en kun je veel efficiënter werken", vertelt Jan Paul van Hoven. "Je kunt zo besparen op de arbeidskosten en op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest. De spuitmachine rijdt nu op zijn gemakje 200 hectare op één dag. Als de chauffeur zich heel kwaad maakt, haalt hij 250 hectare. Wij moeten het hebben van dit soort besparingen."

Ook voor akkerbouwbedrijven met minder schaalgrootte dan de Wilhelminapolder wordt GPS steeds interessanter. "Dankzij de tomtom-isering van de maatschappij", aldus Van Hoven. "GPS is voor ons interessant door de omvang van ons bedrijf. Maar door de 'confectionalisering' van de apparatuur wordt deze steeds goedkoper. GPS wordt steeds meer: maatwerk voor een prikkie. Over tien jaar zit het standaard ingebakken in een machine die je koopt. Je krijgt dus 'standaard' meer GPS functionaliteit op de trekker."

Google Earth

Van Hoven vervolgt: "De koppeling van geografische informatiesystemen aan teeltinformatie, gaat de komende tien jaar een geweldige vlucht nemen. Kijk maar eens naar wat Google Earth aan het doen is. Je krijgt steeds meer toepassingen." In het spoor van die ontwikkelingen rukken in de teelt ook nieuwe rekeneenheden op. Van Hoven: "Nu strooi je nog 400 kilo kalkammon op een hectare. In de toekomst wordt gedoseerd per oppervlakte-eenheid van zeg een paar honderd vierkante meter, gekoppeld aan de lengte- en breedtegraad. Het is heel anders boeren. Je moet veel meer weten over wat je doet. Maar het is ook: zoeken naar het meest optimale."

GPS is inzetbaar in alle teelten. Dus ook in bieten. De Wilhelminapolder teelt 207 hectare bieten, met in 2008 een gemiddelde opbrengst van 74,1 ton, een suikergehalte van 17,04% en een hectaregemiddelde van 12.700 kilo suiker per hectare. "Er zijn hier in het verleden te veel bieten geteeld. Wij zijn met die 12,7 ton niet tevreden, maar wel in onze sas", aldus Van Hoven. Zo'n 36 hectare liet als gevolg van het kortere groeiseizoen en de slechtere bodemgesteldheid een opbrengst van slechts 9.900 kilo noteren. 52 hectare zat ruim boven de 14 ton.

Spuitsporen

De Wilhelminapolder teelt Shakira, Coyote en "heel veel" Theresa. Ze zijn omstreeks half maart gezaaid, "18 rijen breed

en met een zaaiafstand van rond de 20 centimeter. Tegelijkertijd maken we automatisch spuitsporen. Het rendement op de investering in GPS zit vooral in het efficiënter werken. Het streven is om op elke locatie met minimale inzet en middelen een betere kwaliteit te bereiken bij minstens dezelfde veldopbrengst." Het aantal toepassingsmogelijkheden van GPS neemt geleidelijk toe. Maar het is een proces van langere adem. Van Hoven gaat stapsgewijs mee in de ontwikkeling van de precisielandbouw om er tijdig de voordelen van te kunnen plukken. Onlangs nog heeft de Wilhelminapolder een ploeg aangeschaft, waarmee met behulp van GPS kaarsrecht geploegd kan worden. De techniek is al langer beschikbaar, maar pas nu acht Van Hoven de tijd rijp voor de investering.

Stuurprogramma's nodig

Wat volgens Van Hoven soms nog knelt bij de precisielandbouw, is de vertaling van de beschikbare digitale kennis en informatie naar concrete toepasbaarheid in de praktijk. "De informatie op Mijnakker.nl kun je niet zo maar omzetten naar concrete teeltmaatregelen. Bij de start van KodA hadden we dat al goed onderkend. We hebben dat ook kenbaar gemaakt, maar de oplossingen zijn nog niet voor de praktijk beschikbaar. Het Platform Keten Efficiency pakt deze problemen nu verder bij de kop." Soms ook is een digitale vertaalslag nog niet te maken, doordat softwareprogramma's niet op elkaar zijn afgestemd of omdat

KodA

De Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder is één van de deelnemers aan Kennis op de Akker (KodA). Jan Paul van Hoven is een van de mede-initiatiefnemers van dit project.

Het KodA-project is vier jaar geleden gestart en eind juni met een slotmanifestatie afgesloten in de Rusthoeve.

"KodA heeft veel voeding gegeven aan de samenwerking tussen telers. Kennis delen in een studiegroep is een kunst. Dat moet je leren. In KodA is dat goed gelukt.

De telers die mee hebben gedaan, gaan dan ook door met elkaar", aldus Pieter Brooijmans, een van de medewerkers van de agrarische dienst Suiker Unie die bij het project betrokken was.

In de bietenteelt heeft KodA onder andere geleid tot een verbeterde toepassing van de teeltregistratie en een uitbreiding van Unitip-deelnemers.

KodA krijgt overigens een vervolg. Het onderwerp is precisielandbouw en GPS. "Hoe dit precies zal worden ingevuld, is op dit moment nog niet bekend. Ook een naam voor dit project is er nog niet".

Jan Paul van Hoven: "Geen houtjes-touwtjesmethodieken"

softwarepakketten nog in ontwikkeling zijn. De mogelijkheden van GPS kunnen daardoor nog niet volledig benut worden. Van Hoven: "Voor het spuiten en kunstmeststrooien bijvoorbeeld zijn nog niet de goede stuurprogramma's beschikbaar. Dat is jammer. We zitten er met smart op te wachten. Op de spuit gebruiken we GPS nu voor recht rijden, maar ook voor het vastleggen van gegevens."

Overigens ook het bieten zaaien gebeurt nog steeds zonder gebruikmaking van de digitale bodemkaart. Van Hoven: "De grond van de Wilhelminapolder is buitengewoon bont. De bodemkaart laat dat mooi zien. Maar het systeem is nog niet ver genoeg uitontwikkeld. Op de bewerkingskosten (onder andere brandstof en zaaizaad) kun je een besparing van 15% realiseren als je plaats specifiek kunt zaaien. Maar de risico's zijn mij nog te groot. Ik kan me hier geen houtjes-touwtjesmethodieken veroorloven. Ik moet ervoor zorgen dat de zaken hier feilloos lopen. De Koninklijke Maatschap heeft 376 maten. Die willen vóór alles, dat de boekhouding op orde blijft."

Internet op de trekker

In het streven naar administratieve efficiëntieverbetering wil de Wilhelminapolder er nu toe over gaan internet toegankelijk te maken vanaf de trekker. Van Hoven: "Je kunt zo op eenvoudige wijze bijhouden welke grondstoffen waar, wanneer en in welke hoeveelheden zijn gebruikt. Het systeem doet ook de werkplanning en daardoor is tot in detail bekend wat wanneer is gebeurd. Je kunt via dat systeem werkbriefjes invullen en informatie bijhouden over de opgeslagen hoeveelheden kunstmest en de gewasbeschermingsmiddelen. De stroomlijning van de registratie moet ervoor zorgen dat alle informatie waar de overheid om vraagt, maar ook leveranciers en afnemers, nog sneller onderhandbereikbaar is. Maar ook bijvoorbeeld GlobalGap-informatie moet er met een druk op de knop snel mee opgehoest kunnen worden."

Ton Schönwetter

TAK beëindigt activiteiten

De Stichting Telers Administratie Kantoor (TAK) houdt eind dit jaar op te bestaan. Het Stichtingsbestuur en Cosun zijn dat overeengekomen. Bij het administratiekantoor van de Stichting was sinds 1973 het beheer en de registratie van CSM-waardepapieren ondergebracht.

”TAK is voor de betreffende partijen, ex-CSM-telers, ex-CSM Suiker bv en CSM nv een waardevol instituut geweest”, aldus president-commissaris Bouw en CEO Hoetmer van CSM tijdens de laatste algemene aandeelhoudersvergadering van CSM nv op 23 april. Het TAK-bestuur heeft op deze vergadering voor de laatste keer zijn aandeelhouders via stemrecht vertegenwoordigd.

Voordelig

De Stichting TAK is opgericht in 1973, op initiatief van de suikerbietenelersorganisatie (NBF) en CSM nv. De Stichting had tot taak kosteloos de CSM-waardepapieren van de CSM-telers te beheren en te administreren. Die taak kreeg het Telers Administratie Kantoor, dat werd ondergebracht bij CSM Suiker bv. Op deze wijze werd extra inhoud gegeven aan de meerjarige contractbinding tussen de telers en CSM.

Tot 2006 konden CSM-telers via de TAK-constructie op basis van hun bietencontract op voordelige wijze (20% korting) converteerbare obligaties verkrijgen, die werden gedeponerd bij TAK. Deze obligatieleningen werden na verloop (van vijf en/of tien jaar) omgezet in certificaten van aandelen CSM. Zo kon er op verschillende manieren rendement worden gemaakt:

- Vaste rente op (converteerbare) obligaties gedurende de looptijd van de obligatielening
- Omzettingsvoordelen van obligaties naar certificaten van aandelen
- Aandelensplitsing in combinatie met koersstijging; contant dividend en stockdividend op certificaten van aandelen.

Sinds 2006 zijn alle lopende obligatieleningen met een toeslagpremie afgekocht, zodat nu bij het administratiekantoor alleen nog maar certificaten van aandelen CSM nv in beheer zijn.

Beëindigingsoperatie

Cosun heeft na de overname van CSM Suiker de TAK-constructie twee jaar ongewijzigd voortgezet. Aan het gratis beheer en de administratie van de TAK-waardestukken komt nu een einde. In de tweede week van juni hebben 3.841 relaties van TAK een uitgebreid

informatiepakket ontvangen, waarvan de helft actieve bieteneler is. Iedere relatie zal op basis van een ingevuld en ondertekend opdrachtformulier zijn of haar CSM-aandelen teruggeleverd krijgen op zijn of haar privé-effectenrekening. In totaal betreft het een overboeking van circa 1,4 miljoen certificaten van aandelen. Met deze operatie wordt dus eerst de uitvoeringsorganisatie afgebouwd. Daarna zal tot slot de bestuurlijke organisatie worden beëindigd via de statutaire regels van liquidatie en vereffening van de stichting TAK.

Jan Hazen

Oproep

Oud-CSM-telers die bij TAK aandelen CSM geregistreerd hebben staan en het opdrachtformulier voor uitlevering van de aandelen nog niet retour gezonden hebben, worden dringend verzocht dit formulier alsnog volledig ingevuld en voorzien van een handtekening retour te sturen aan TAK. Van belang is dat alleen de toegestuurde TAK antwoordformulieren met de antwoordenvolpde gebruikt worden. Andere formulieren worden geweigerd. Bij vragen kan telefonisch contact opgenomen worden met TAK: (076) 530 33 08.

Evenaring record suikeropbrengst mogelijk

Groeipuntdatum zeer vroeg

De suikerbieten hebben dit jaar vroeg de groeipuntdatum bereikt dankzij een vroege zaaidatum (4 april, zes dagen eerder dan normaal) en hoge temperaturen in april en mei. De gemiddelde groeipuntdatum voor Nederland is 15 juni. Dat is drie dagen eerder dan het tienjarig gemiddelde.

De groeipuntdatum valt twee dagen vroeger dan vorig jaar. Vooral het zuidwesten en Flevoland zijn vroeg. Het Noordelijk dal/veen was met 22 juni hekkensluiter door de latere zaai en door de lagere temperatuur in dat gebied.

Trend

De steeds vroegere groeipuntdatum volgt een trend die al meerdere jaren zichtbaar is. Lag het meerjarig gemiddelde tien jaar geleden nog op 22 juni, nu is dat 18 juni. Een rol hierbij speelt de geleidelijke opwarming van het klimaat, waardoor er hogere temperaturen in het voorjaar zijn. De zaaidata hebben weinig bijgedragen aan de vroege groeipuntdatum, want het meerjarengemiddelde daarvan bleef in diezelfde periode onveranderd (10 april). Uitgaande van de huidige groeipuntdatum en verder gemiddelde weersomstandigheden, zal landelijk een gemiddelde opbrengst van ruim 12 ton suiker per hectare gehaald kunnen worden. Mogelijk dat zelfs een evenaring van het record van vorig jaar (12,3 ton) erin zit. We zijn pas halverwege het seizoen. Uiteraard weten we niet wat de bieten nog te wachten staat.

Actuele opbrengstprognoses vindt u op www.suikerunie.nl.

Overzaai

De overzaai is beperkt gebleven tot 273 hectare. De grootste boosdoener dit jaar was de korstvorming: 104 ha, vooral in Noord-Holland. Gevolgd door spuitfouten (77 ha) en vretterij van emelten en ritnaalden (samen 55 ha). Een enkeling is bij het inzetten van Roundup verrast door de snelle opkomst van de bieten. Vaak is daarnaast verwisseling van middelen door onoplettendheid een belangrijke veroorzaker geweest van spuitfouten.

Aaltjes

De maand april was uitzonderlijk warm, waardoor aaltjes eerder actief zijn geworden. Vanaf een bodemtemperatuur van 8 graden kan het noordelijk wortelknobbelaaltje en het wittebietenecystealtje de wortels binnen-dringen. Het maïswortelknobbelaaltje wordt al actief bij 5 graden. De eerste cysten zijn dan ook al vroeg gevonden.

Zwarte bonenluis

Voor het tweede achtereenvolgende jaar

Tijdig zaaien biedt kansen voor betere opbrengsten. Eind juni was het verschil in zaaidata aan de ontwikkeling van de bieten goed te zien. Van links naar rechts: zaaidatum 6 maart, 20 maart en 4 april.

heeft de populatie zwarte bonenluis zich dankzij het warme voorjaar meer dan normaal uitgebreid. Ondanks de hoge schadedrempel is op veel percelen een bespuiting nodig geweest.

Bladschimmels

Plaatselijk hebben temperatuur en luchtvochtigheid waarden behaald, waarbij infectie met cercospora zou kunnen optreden. Tot begin juli zijn geen vlekjes van bladschimmels gesignaleerd. Wel komt de bacterieziekte pseudomonas geregeld voor. Deze vlekjes zie je op plaatsen waar het blad beschadigd is door bijvoorbeeld hagel of zware luisaantasting. Bestrijding hiervan is niet mogelijk.

Sjaak Kolff

IRS-gebied	groeipuntdatum 2009 (berekend met groeimodellen)
Zeeuws-Vlaanderen	5 juni
Zeeuwse Eilanden	8 juni
West-Brabant	10 juni
Noord- en Zuid-Holland	13 juni
Oost- en Zuid-Flevoland	9 juni
Noordoostpolder	14 juni
Noordelijke klei	19 juni
Noordelijk zand	21 juni
Noordelijk dal/veen	22 juni
Gelderland	12 juni
Oost-Brabant	14 juni
Limburg	14 juni
Nederland 2009	15 juni
Nederland 2008	17 juni
Nederland 1999-2008	18 juni

Bron: IRS en Suiker Unie

Start productie

De groeipuntdatum is het moment dat de biet begint met suikerproductie in de wortel. Het precieze moment is gedefinieerd als het moment dat de wortel vier gram suiker bevat. Vroeger werd dat bepaald aan de hand van proefrooiingen, waarna het gewicht en suikergehalte van de gerooide bieten werden bepaald. Tegenwoordig gebeurt dit aan de hand van dagtemperaturen vanaf de inzaaidatum. Met groeimodellen kan zo voor elk gebied berekend worden wanneer de groeipuntdatum is bereikt.

De groeipuntdatum heeft een sterke relatie met de eindopbrengst. Vóór het bereiken van de groeipuntdatum is de temperatuur het meest bepalend voor de snelheid van de ontwikkeling van de biet. Daarna is vooral het zonlicht van belang voor de groei.

Vraag naar Betacal groeit

Betacal goede structuurverbeteraar

Suiker Unie heeft het afgelopen jaar een recordhoeveelheid Betacal-flow, de vloeibare variant, afgeleverd aan telers: meer dan 150.000 ton. De kalkmeststof wordt verspreid over het land geleverd. Betacal is de goedkoopste, officieel erkende kalkmeststof die er is.

Van de vaste vorm, Betacal-filter, vond meer dan 100.000 ton zijn weg naar afnemers. Telers waarderen Betacal-filter tevens vanwege de structuurverbeterende eigenschappen. Betacal in vaste vorm wordt ook gebruikt door bedrijven die dekaarde voor de champignonteelt produceren. Nederlandse dekaardebedrijven exporteren wereldwijd en worden gewaardeerd om hun goede kwaliteit dekaarde, geproduceerd met Betacal. De dekaardebedrijven produceren jaarlijks ruim 400.000 ton dekaarde.

Betacal op kleigrond

Een goede bodemstructuur is een belangrijk uitgangspunt voor een geslaagde teelt. Dat geldt voor alle gewassen, zeker ook voor suikerbieten. Uit onderzoek blijkt dat Betacal zeer geschikt is voor percelen met structuurproblemen. Dat geldt vooral op kleigrond waar bewerkbaarheid en verkruijmelbaarheid van de bodem verbetert na toepassing van Betacal. Op klei heeft

Laden van Betacal-filter

Betacal erkend als meststof

Betacal is op verzoek van het ministerie van LNV door de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet als eerste meststof getoetst op landbouwkundige en milieukundige aspecten. Dit is gebeurd op basis van het Protocol Beoordeling Stoffen Meststoffenwet. Toetsing was nodig door een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Onlangs heeft de minister van LNV Betacal officieel erkend als meststof. De erkenning is voor de telers en voor Suiker Unie als grootste producent van kalkmeststoffen in Nederland van groot belang. Een groot aantal andere meststoffen is nog in onderzoek bij de commissie. Nadere informatie hierover volgt.

Betacal ondanks de zuurbindende kwaliteit minder invloed op de pH-waarde. Bij een zuurgraad van rond pH 7 heeft toediening van een kalkmeststof weinig effect op de zuurgraad.

Wel zal Betacal een verbetering in de onderlinge samenhang van de bodemdeeltjes geven door verhoging van het vrije calciumgehalte. Door toediening van Betacal verminderen tevens problemen die ontstaan zijn als gevolg van een overmaat aan regenwormen. Daarnaast bevat Betacal ook nog organische stof die een positief effect heeft op de bodemstructuur en de bodemvruchtbaarheid.

Op de stoppel

Toediening van Betacal-filter kan het beste gebeuren, zodra de stoppel vrij is. In een rotatie met granen voorafgaand aan bietenteelt is dit een uitgelezen mogelijkheid om onder goede omstandigheden de bodemstructuur te verbeteren. Voordeel van verspreiding op de stoppel is dat Betacal bij de stoppelbewerking goed door de bodem wordt gemengd.

Direct leverbaar

Betacal is direct leverbaar en indien nodig kan de agrarische dienst loonwerkers regelen die de verspreiding van Betacal-filter verzorgen. Voor telers die liever een wat lagere dosering willen hanteren, of die het volledige gemak willen hebben van levering verspreid op het land, is uiteraard jaarrond Betacal-flow beschikbaar.

Magnesium

Met ingang van dit jaar gaat Suiker Unie ook Betacal-flow MgPlus aanbieden. Aan deze Betacal is per ton 40 kg magnesium toegevoegd. Kalk en magnesium zijn onmisbare bouwstenen voor een optimaal klei-humuscomplex en een gezonde teelt van vele gewassen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de agrarische dienst in uw gebied.

Bert Weegenaar

Subsidie voor suikerbietentelers

Telers die in 2007 bieten op de meitelling hadden staan, kunnen in aanmerking komen voor één of meer subsidies voor de Suikersector 2009. Dit vanwege de herstructurering van de Europese suikersector. Aanvragen van de subsidie kan van 17 augustus tot en met 30 september via Het LNV-loket.

De subsidie is bestemd voor investeringen in de duurzame ontwikkeling van de bietenteelt, voor een (gedeeltelijke) omschakeling naar de teelt van andere akkerbouwgewassen en voor de verdere uitbouw van een teelt in het kader van diversificatie. De subsidie kan worden aangevraagd voor de ontwikkeling van vakmanschap en management (bedrijfsconsult, opleiding, training, etc.). Maar ook voor het ontwikkelen van innovatieve vormen van productie, verwerking en afzet voor suikerbieten.

Voorwaarde is dat de investering uiterlijk 30 september 2010 is afgerond. De subsidie geldt niet voor telers die bieten in Nederland leveren, maar in het buitenland telen.

Voor welke kosten?

Bij het onderdeel Investerings door suikerbietentelers komen de navolgende kosten voor subsidie in aanmerking:

- Kosten voor de bouw, inrichting of verbetering van onroerende zaken.
- Kosten voor verwerving van onroerende zaken, met uitzondering van grond, inclusief kosten van overdrachtsbelasting, notariële kosten en de kosten van inschrijving bij het Kadaster.
- Kosten voor de aanschaf van nieuwe machines en apparatuur, waarvan de aanvrager de eerste gebruiker is.
- Kosten voor de aanschaf van plantmateriaal en de kosten van derden voor het planten van blijvende teelten en meerjarige gewassen. Investerings in quotum of andere productierechten komen niet in aanmerking voor subsidie.

Voor de genoemde kosten geldt een maximale uitkering van 40%, met een maximum van € 20.000. Dat geldt ook voor de aanvragen die worden gedaan bij het onderdeel Vakmanschap en management. Bij Verwerking en afzet is geen maximumuitkeringsbedrag vastgesteld.

Hoe aanvragen?

Aanvragen kan alleen via www.hetlnv-loket.nl, 'Mijn dossier'. Voor Mijn dossier moet u een gebruikerscode, wachtwoord en TAN-codes hebben. Neem hiervoor contact op met Het LNV-Loket (0800-22 333). Zorg ook voor een bankverklaring, waaruit blijkt dat uw bedrijf economisch levensvatbaar is. Een uitgebreide toelichting als voorbereiding op de aanvraag is te vinden op de website bij het onderdeel 'Hoe aanvragen?'. U kunt de aanvraag ook laten doen door bijvoorbeeld uw accountant. U moet hem daarvoor een machtiging verlenen. Dit kan via 'Mijn dossier'.

Het toekenningsprincipe voor de regeling is: Wie het eerst komt, het eerst maalt. Op het moment van overtekening van het beschikbare budget volgt een loting onder alle aanvragen die op de dag van overschrijding zijn binnengekomen. De uitslag bepaalt de volgorde van de afhandeling. Verder geldt: op is op. Daarom is het belangrijk dat u de aanvraag zo snel mogelijk opstuurt.

Bij aanvragen voor het onderdeel Verwerking en afzet wordt gekeken naar de mate waarin wordt bijgedragen aan de doelstelling van de regeling. De volgorde van binnenkomst is hierbij niet van belang.

Meerdere verzoeken tegelijk

Per aanvrager kunnen meerdere subsidieverzoeken worden ingediend. Het maximumbedrag geldt per aanvraag. Als er meerdere subsidieverzoeken van één aanvrager zijn binnengekomen, controleert de Dienst Regelingen (DR) of de aanvraag per abuis twee keer is ingediend. Ook kijkt DR of de aanvragen betrekking hebben op dezelfde investering. In dat

Subsidieaanvraag indienen via het LNV-loket

geval worden de aanvragen samengevoegd en als één aanvraag behandeld.

Bij het onderdeel Investerings suikerbietentelers kunnen alleen individuele telers aanvragen. Bij Verwerking en afzet kunnen alleen samenwerkingsverbanden een verzoek indienen. Bovendien moet minimaal één van de samenwerkende partners bij de landbouwtelling 2007 hebben aangegeven dat hij suikerbieten teelt. Bij het onderdeel Vakmanschap en management kunnen ook samenwerkingsverbanden een aanvraag indienen, als op basis van de gegevens van de landbouwtelling blijkt dat alle samenwerkende partners in 2007 suikerbieten hebben geteeld.

Aanvraag ingediend en dan?

Direct na de aanvraag volgt een ontvangstbevestiging. Na ontvangst controleert DR of uw aanvraag volledig is. Als er gegevens of stukken ontbreken, ontvangt u hierover bericht. U hebt dan maximaal veertien dagen de tijd om de ontbrekende informatie aan te leveren. Vervolgens beoordeelt DR uw aanvraag en volgt bericht over de beslissing. Voor het onderdeel Verwerking en afzet is dat binnen vier maanden na sluiting van de inschrijvingsperiode. Voor zover mogelijk al eind november 2009.

Bij de onderdelen Investerings door suikerbietentelers en Vakmanschap en management ontvangt u binnen acht

Meer informatie

Wilt u meer informatie over de subsidieaanvraag? Kijk dan op de website van het ministerie van LNV: www.hetlnvloket.nl. Of bel met Het LNV-Loket: 0800-22 333 22 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur).

weken nadat u heeft aangevraagd een beslissingsbericht. Bij toewijzing staat in de brief tevens hoeveel subsidie u krijgt en kan verder aan de slag gegaan worden. Na uitvoering van het project moet de subsidie nog wel formeel (definitief)

worden vastgesteld. Er wordt dan gecontroleerd of het ingediende project is uitgevoerd volgens de voorwaarden. Vaststelling van de subsidie kan vanaf het moment dat de toewijzingsbrief is ontvangen tot uiterlijk één maand na afronding

van het project of de investering. Het vaststellen van de subsidie kan alleen digitaal. Meer hierover staat op www.hetlnvloket.nl.

Dirk Jan Kemp Hakkert

Zorgen over toezeggingen EU aan WTO

CIBE wil evenwicht op Europese suikermarkt

Van 16 tot en met 19 juni werd in Kopenhagen het 42e congres gehouden van CIBE, de overkoepelende organisatie van de Europese bietentelers. Bijna 300 vertegenwoordigers van de bietentelers uit achttien landen woonden het congres bij.

De Europese bietentelers hebben veel gezamenlijke belangen. Maar er zijn ook grote verschillen. Bij een coöperatie als Cosun liggen de belangen van de telers en de industrie bijvoorbeeld veel meer op één lijn dan bij een particuliere verwerker, zo werd in Kopenhagen weer eens duidelijk.

Tijdens het congres werd gesproken over de gevolgen van de herstructurering voor de Europese telers en de telers in de ACP-landen, over de marktontwikkelingen, de rentabiliteit van de bietenteelt en de mogelijke verbeteringen in de teelt, de bietenlogistiek, de leveringsvoorwaarden en de tarrering.

Politiek

De herstructurering heeft grote gevolgen voor de telers. In enkele landen is de bietenteelt zelfs beëindigd. Overal hebben telers quotum moeten inleveren en worden ze geconfronteerd met lagere bietenprijzen. Terwijl de huidige hervorming nog niet is afgerond, is er alweer sprake van nieuwe aanpassingen in het beleid die een bedreiging vormen voor de Europese suikersector.

Zo zijn er zorgen over de toezeggingen die de EU heeft gedaan in het kader van de WTO-onderhandelingen en in het kader van bilaterale handelsovereenkomsten. Het gaat hierbij om verlaging

van de importheffing en verruiming van de markttoegang. Ook heeft de Europese Commissie de chemische industrie de mogelijkheid gegeven om suiker van de wereldmarkt heffingsvrij te importeren en is de exportsteun geheel afgeschaft, ook voor de suiker in verwerkte producten. Het is essentieel dat de Europese suikermarkt in evenwicht blijft en de stroom suiker van buiten Europa niet verder toeneemt. Daarnaast is het voor de Europese telers onverteerbaar dat ze nog steeds een productieheffing opgelegd krijgen, terwijl er geen geld meer beschikbaar wordt gesteld voor exportrestituties.

CIBE hield haar congres in Denemarken

Bietenteelt in Denemarken

De herstructurering van de suikermarkt heeft grote gevolgen gehad voor de bietenteelt in Denemarken. Sinds 2007 draaien er nog maar twee fabrieken met een capaciteit van 11.500 en 13.000 ton per dag.

De bietenteelt is op de eilanden Lolland en Falster in het zuidoosten van het land rondom deze fabrieken geconcentreerd. Danisco, de enige verwerker in Denemarken, heeft

zijn suikeractiviteiten verkocht aan Nordzucker.

In 2009 hebben de 1.627 resterende telers 38.500 hectare bieten uitgezaaid, 23,7 ha per teler. De gemiddelde opbrengst is 10,4 ton suiker per hectare (5-jaar gemiddelde). De basisprijs die de Deense telers in 2008 ontvingen was € 31,84 per ton (incl. pulpvergoeding). Daarboven komen dan nog premies voor bijvoorbeeld vroege en late levering en een bonus indien de teler accepteert dat zijn bieten minder vaak bemonsterd worden.

Verdubbeling areaal

Het areaal per teler is sinds 2006 ruim verdubbeld. Veel telers zijn noodgedwongen gestopt toen de fabriek op Funen sloot. De telers moeten zelf het transport van hun bieten betalen. Ze ontvangen hiervoor een vergoeding van de fabrikant. Die is echter, zeker voor de lange afstanden en bij het passeren van tolbruggen, niet voldoende. Gevolg hiervan is dat suikercontracten de afgelopen jaren nauwelijks waarde hadden. In 2008 werd 1 tot 3 Deense kronen betaald per 1000 kilogram suiker. Dit is 0,01 tot 0,04 eurocent per kilogram. In Nederland werd vorig jaar in het kader van de inleverregeling minimaal 35 eurocent per kilogram betaald.

Marktordening na 2015

Namens de Europese Commissie sprak de heer K.D. Borchardt het congres toe. Hij riep de telers op om vooral vooruit te kijken. De oude marktordening was niet meer te handhaven, zo betoogde hij. Inkrimping van de productie en prijsverlagingen waren onvermijdelijk. Het herstructureringsproces is volgens de Commissie echter goed verlopen. De betaling van de herstructureringssteun is vervroegd. Hij zag weinig ruimte om verder aan de wensen van de Europese telers tegemoet te komen. Borchardt verzekerde de aanwezigen echter dat de Commissie het voortbestaan van de Europese suikerindustrie niet in gevaar wil brengen. De Commissie is niet van plan ongelimiteerd suiker toe te laten in Europa en houdt de suikerbelangen ook in het oog bij de WTO-onderhandelingen.

Politieke agenda

De heer Borchardt besloot zijn toespraak met de opmerking dat suiker al weer snel op de politieke agenda zal komen. De huidige marktordening loopt tot 2015. Suiker zal echter bij de discussies over de herziening van het gemeenschappe-

lijk landbouwbeleid beslist aan de orde komen. De eerste gesprekken daarover starten al in 2010.

Leveringsvoorwaarden

Voor alle Europese bietentelers geldt dezelfde Europese minimumprijs. Hoeveel toeslag de teler krijgt, verschilt van onderneming tot onderneming sterk. Er zijn echter ook grote verschillen tussen de kwaliteitsbepaling in de diverse ondernemingen. Dit is niet gestandaardiseerd. Bij analyse van dezelfde bieten leidt dit tot grote verschillen in het suikergehalte, het percentage grondtarra en het percentage koptarra. Indirect heeft dit ook effect op de uitbetaling aan de telers.

Koptarra

Een belangrijk aandachtspunt op dit moment is de bepaling van de koptarra. In Nederland wordt dit gemeten met een camera. In veel landen worden de bieten in het tarreerlokaal nog met het mes nagekopt. In bijvoorbeeld Zweden en delen van Duitsland wordt echter een standaard koptarrapercentage gehanteerd. De meting in het tarreerlokaal kan dan achterwege blijven. De Franse telersorganisatie wil zo'n systeem ook in

Frankrijk invoeren. De bietenkop heeft voor de fabrikant waarde. Algemeen geldt dat de bietentelers willen dat zij voor de geleverde kop een vergoeding ontvangen die in overeenstemming is met die waarde.

Hele bieten oogsten

Binnen deze discussie past ook het onderzoek naar het rooien van 'gehele bieten'. Als de bieten in het veld alleen ontbladerd worden, gaat er niets van verloren. Zolang het blad maar verwijderd is, blijven de bieten geschikt als grondstof voor de suikerfabriek. In Duitsland wordt hier onderzoek naar gedaan. Er zijn systemen in ontwikkeling die geschikt zijn voor toepassing in een 6-rijige bunkerrooier. Al het blad van de bieten wordt door zo'n systeem verwijderd, terwijl de bieten niet gekopt worden. Een dergelijk systeem past goed bij het advies wat sinds enkele jaren in Nederland geldt: Wel kop, geen blad.

Jan Willem van Roessel

Haal het beste uit de groenbemesters

De teelt van kruisbloemige groenbemesters kan zorgen voor een vermindering van ziekten en plagen. Hierbij is het wel ontzettend belangrijk om voor een goed ontwikkelde teelt van de groenbemesters te zorgen.

De beste keuze is een kruisbloemige groenbemester, zoals bladrammenas of gele mosterd (foto 1). Resistente rassen geven geen vermeerdering van ziekten en plagen, zoals rhizoctonia en bietencystealtjes. Mits tijdig gezaaid en goed ontwikkeld, verminderen zij zelfs ziekten en plagen. Gras vermeerdert rhizoctonia en trichodoriden. Men zaait in de praktijk soms ook bladkool. Dit is een zeer goede waardplant voor rhizoctonia, bietencystealtjes en trichodoriden. Over de keuze van een groenbemester moet u goed nadenken. Daarom is het nodig om te weten welke aaltjes op een perceel aanwezig zijn. Als dit niet bekend is, dan is bladrammenas in de meeste gevallen het beste.

Maximaal resultaat

Een zo intensief mogelijke beworteling van de bouwvoor geeft het maximale resultaat van een kruisbloemige groenbemester. Dit kunt u bereiken door in ieder geval zo vroeg mogelijk te zaaien. Het beste resultaat kunt u behalen door vóór 1 augustus te zaaien in een goed klaargelegd zaaibed. Voor een goede groei en ontwikkeling is het belangrijk dat u de bouwvoor goed losmaakt. Bladrammenas en gele mosterd zijn gevoelig voor verdichte grond (foto 2). Daarnaast is het belangrijk dat u bladrammenas en gele mosterd bemest. Hiervoor is ongeveer 40-80 kg stikstof per hectare nodig. Dit is afhankelijk van de voorvrucht en beschikbare hoeveelheid stikstof in de grond en kan met dierlijke mest. De stikstofnorm voor bladrammenas en gele mosterd is 60 kg stikstof per hectare, mits vóór 1 september gezaaid.

Foto 1. Een goed geslaagde teelt van gele mosterd.

Foto 2. Een slecht geslaagde bladrammenasteelt. Doordat er te weinig stikstof (rechts nog minder dan links) is aangevoerd met de dierlijke mest en het zaaibed niet goed is klaargelegd, heeft bladrammenas zich niet goed ontwikkeld.

Wanneer welke groenbemester?

Tot 1 september is het mogelijk om bladrammenas te zaaien. Na 1 september heeft gele mosterd de voorkeur, omdat het wortelstelsel van gele mosterd zich sneller ontwikkelt dan dat van bladrammenas. Zaai ook gele mosterd niet later dan half september. Voor bladrammenas is ongeveer 25-30 kg per hectare zaaizaad nodig en voor gele mosterd 15-20 kg per hectare. Het is aan te bevelen voor een goede doorworteling bij zaaien in september meer zaad te gebruiken.

Bodemvruchtbaarheid

Een groenbemester verhoogt het organischestofgehalte van de bodem. Een goed

geslaagde groenbemester levert 800-1.000 kg effectieve organische stof per hectare. Dit verbetert de structuur, het vochtbergend vermogen en stimuleert het bodemleven. Stimulering van het bodemleven onderdrukt beter ziekten en plagen, zoals rhizoctonia en aaltjes. Daarnaast heeft een groenbemester het voordeel dat u tot 30 kg stikstof per hectare in suikerbieten kunt besparen. Voor een goede bodemvruchtbaarheid en het grootste effect op ziekten en plagen is het belangrijk dat de teelt van groenbemesters slaagt.

Elma Raaijmakers,
Peter Wilting en Hans Schneider

Rubriek onder verantwoordelijkheid van
IRS

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom
Telefoon: 0164 274400 Fax: 0164 250962
E-mail: irs@irs.nl Internet: www.irs.nl
Eindredactie: Jurgen Maassen

Bestrijd bladschimmels bij de eerste vlekjes!

De bladschimmel cercospora kan tot 40% opbrengstverlies veroorzaken. Ook andere bladschimmels geven opbrengstderving. De enige remedie is bij de eerste vlekjes een bespuiting uit te voeren.

Voor een optimaal rendement van de suikerbieten teelt is het belangrijk op tijd een bespuiting uit te voeren. Voor het inschatten van de ontwikkeling van bladschimmels zijn twee hulpmiddelen voorhanden.

Bladschimmelwaarschuwingsdienst

Op basis van waarnemingen en ingezonden bladmonsters met bladschimmels geeft het IRS in overleg met de buitendienstmedewerkers van Suiker Unie een waarschuwing voor een bepaalde regio uit. Deze waarschuwingen komen op de website www.irs.nl en Suiker Unie

Foto 1. Ernstige cercospora-aantasting kost opbrengst.

verstuurt ze per sms naar de telers. Deze waarschuwingen zijn geen spuitadvies! Als er een waarschuwing uitgaat, controleer dan uw perceel regelmatig en voer bij het verschijnen van de eerste cercospora-, ramularia-, roest- of meeldauwvlekjes een bespuiting uit. Spuit als de eerste vlekjes te zien zijn, want als de bieten al behoorlijk ziek zijn is dit niet meer in de hand te houden en kost het onnodig middelen en opbrengst!

Bietenonline

Opticrop (tegenwoordig Agrovison) heeft in samenwerking met het IRS een adviesmodel ontwikkeld voor bladschimmelbestrijding. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een landelijk netwerk van weerpalen. Via een abonnement bij Agrovison kunt u de actuele weerscondities bij u in de regio en een advies voor bladschimmelbestrijding ontvangen.

Eerste waarschuwing

Nadat u van Bietenonline een signaal hebt ontvangen, kan het nog tien tot dertig dagen duren voordat de eerste bladschimmelvlekjes verschijnen. Dit heeft te maken met de weersomstandigheden gedurende die periode die bepalen of de schimmel zich wel of niet snel uitbreidt. Het is dus belangrijk om na de eerste waarschuwingen het perceel te controleren en te handelen bij de eerste symptomen.

Foto 2. Voer een bespuiting uit bij het verschijnen van de eerste symptomen.

Na de eerste bespuiting

De werkingstermijn van de middelen is drie tot maximaal vier weken. Ontvangt u na die vier weken weer een waarschuwing via Bietenonline, voer dan opnieuw een behandeling uit. Als u geen abonnement heeft, controleer dan of op uw perceel uitbreiding van de bladschimmels plaatsvindt. Dit kan door markeerpunten te plaatsen in het veld of de nieuw gevormde bladeren te controleren.

Voldoende goede middelen

Er zijn tegenwoordig vijf middelen beschikbaar die de bladschimmels goed bestrijden. Score, Opus Team, Allegro, Sphere SC en Spyrale hebben een goede werking tegen cercospora, ramularia, roest en meeldauw. Alleen Score werkt minder tegen meeldauw. Opus Team mag u niet meer dan twee keer per seizoen gebruiken. Voor Allegro en Sphere SC alleen of in combinatie geldt hetzelfde. Houd rekening met een droogtijd van twee uur na de bespuiting. De veiligheids-termijn bedraagt twee weken voor Opus Team, drie weken voor Sphere SC en vier weken voor Score, Allegro en Spyrale.

Tip

Voor herkenning: zie pagina 62/63 van Suikerbietsignalen of de bladschimmelpagina (www.irs.nl/bladschimmel). Stuur bij twijfel of bij een anders lijkende aantasting een aantal bladeren naar IRS diagnostiek voor nader onderzoek.

Hans Schneider

Middelen en dosering

- Allegro 0,75 liter per hectare
- Opus Team 1,0 liter per hectare
- Score 0,4 liter per hectare
- Sphere SC 0,25-0,35 liter per hectare
- Spyrale 1,0 liter per hectare

Zie voor beperkingen en veiligheids-termijnen de etiketten of pagina 6 van de Suikerbieten Gewasbeschermings-Update 2009.

Praktijkdag suikerbieten en cichorei

Op 4 juni vond in Valthermond een Praktijkdag suikerbieten én cichorei plaats. Het was ondanks de koude wind en af en toe een buitje een druk bezochte dag met ongeveer 500 bezoekers. De bezoekers werden in groepen rondgeleid langs zeven programmaonderdelen.

Foto 1. Klaas Wijnholds (PPO) vertelt over grondbewerking.

Grondbewerking/ zaadbedbereiding

(Foto 1) Klaas Wijnholds (PPO) geeft een toelichting bij de resultaten van de proef met verschillen in hoofdgrondbewerking en gelijktijdige zaadbedbereiding. De bezoekers waardeerden deze proef als het meest nuttig. Een aantal van de gebruikte machines zijn te zien op foto 2 tot en met 7.

Foto 8. Vochtsensor.

Op het moment van de praktijkdag bezaten de gespitte veldjes de grootste bieten en ook een hoger plantaantal. Het probleem van spitten is echter dat de grond fijner is en dus stuifgevoeliger wordt. De ploeg deed het wat dat betreft beter. Met behulp van vochtsensoren (foto 8) was op een grafiek te zien hoe snel het water door de bouwvoor zakte. PPO presenteert

de definitieve resultaten in het najaar in vakbladen en tijdens lezingen.

Rassen

(Foto 9) Door de rasverschillen in bladstand en -kleur in de rassenproef is er een mooie lappendeken ontstaan. De

Foto 9. Kleur en standverschillen in een rassenproef suikerbieten.

Foto 2. De schijvencultivator, Evers.*

Foto 3. Schijvencultivator Kverneland.*

Foto 4. Ploegen met vorenpakker.*

Foto 5. Vastetandcultivator Evers.*

Foto 6. Spitmachine Imants.*

Foto 7. Spitmachine Farmax.*

kleurverschillen tussen de rassen hebben overigens niets te maken met de benodigde hoeveelheid stikstof. Het ene ras heeft nu eenmaal een lichtere kleur dan het andere. Voor veel bezoekers was het interessant om eens te zien hoe groot zulke proeven zijn (55 rassen in drie herhalingen). De meesten hadden ze kleiner ingeschat. Dit is overigens één van de dertien proeven in Nederland, die het IRS uitvoert voor de samenstelling van de officiële rassenlijst. Zes van de dertien zijn gelijk aan de proef in Valthermond, waar witte bietencystealtjes en rhizoctonia nog geen gevaar zijn. De rassen met specifieke resistenties (rhizoctonia en witte bietencystealtjes) worden bovendien getest op locaties waar deze ingezet zouden moeten worden.

Noud van Swaaij (IRS) gaf aan dat dankzij de opname van nieuwe rassen op de rassenlijst door de jaren heen de suikeropbrengst gemiddeld met 100 kg per hectare per jaar is toegenomen.

Cichorei

Voor het eerst was er iets te zien over de teelt van inulinecichorei, zoals een chemische onkruidbestrijdingsproef. Deze proef toonde aan dat de werking van bodemherbiciden vaak tegenvalt op grondsoorten, zoals die van Valthermond, door het hoge organischestofgehalte.

* Foto's PPO.

te Valthermond

Chloorprofam verbetert de effectiviteit van de onkruidbestrijding, maar moet men niet spuiten in de buurt van bloeiende gewassen. Het toevoegen van Dual Gold en/of Stomp verbetert de werking op melganzevoet, maar geeft wel extra gewasdrukking.

Foto 10. Vooraan een rijafstand van 50 cm, achteraan van 37,5, met als doel het cichorei-gewas eerder te laten sluiten.

(Foto 10) Een voldoende hoog plantaantal en een zo snel mogelijke grondbedekking zijn bij cichorei belangrijke voorwaarden voor een goede inulineopbrengst. Dit bleek eerder ook al uit I-top-analyses (de Unitip voor cichorei). Daarom is er een project gestart over de voorjaarsstart van inulinecichorei, mogelijk gemaakt door het Productschap Akkerbouw. Hierbij is gebruik gemaakt van geprimed en ongeprimed zaaizaad. Het geprimede zaad leverde tot een paar dagen voorsprong op bij de opkomst en gaf soms ook een hoger plantaantal. De invloed op de uiteindelijke opbrengst wordt nog bepaald. Ook het

telen van cichorei op een rijafstand van 37,5 cm (achteraan op de foto) in plaats van 50 cm (vooraan) is in onderzoek. Als laatste ligt er een proef met verschillende soorten zaaibedden en met verschillende vochtvoorzieningen. Hieruit bleek dat het zo snel mogelijk zaaien na het ploegen heel belangrijk is, zodat het zaaibed niet te veel uitdroogt.

Onkruidbestrijding suikerbieten

(Foto 11) Harm de Boer van DLV Plant/Telen met Toekomst belicht de onkruidbestrijdingsproef in suikerbieten. Het beste effect werd bereikt door vanaf het tweebladstadium drie keer Frontier Optima aan de BOGT-combinatie toe te voegen. De minst goede resultaten werden behaald met het later starten van bespuitingen, ondanks de hogere doseringen: tweemaal 1,25 liter BOGT per hectare.

Foto 11. Harm de Boer (DLV Plant/Telen met Toekomst) hield een interessant verhaal bij de onkruidbestrijdingsproef suikerbieten.

Alle groepen kwamen vervolgens weer samen om de demo over aardappelopslagbestrijding en de demo over mechanische onkruidbestrijding te bekijken (foto 12). Op www.irs.nl/pagina.asp?p=1998 staan filmpjes van de machines in actie. Bovendien zijn hierover ook nog meer foto's van de dag te zien.

Annemarie Naaktgeboren

Foto 12. Een grote groep bezoekers kijkt de diverse machines voor aardappelopslagbestrijding en voor mechanische onkruidbestrijding.

Verwijder schieters op tijd

Voorkom een toekomstig onkruidprobleem

Sinds begin juni verschijnen de eerste schieters in suikerbieten. We raden u aan om vanaf nu meerdere keren uw perceel te controleren en om eventuele schieters te verwijderen. Dit kan bij jonge planten nog met een hak, waarbij u de biet onder de kop afsteekt en dit deel bovenop het bietenloof legt om uit te drogen. Zijn de schieters al wat groter, trek ze dan in zijn geheel uit en kap de bloeistengel af of knak ze om hergroei te voorkomen. Verwijder schieters in ieder geval voordat ze in bloei komen. Heeft u toch te lang gewacht en begint het zaad zich aan de schieter te vormen, draag dan de uitgetrokken schieter van het veld. Zit er al rijp zaad aan, doe dit dan voorzichtig of in een (plastic) zak zonder er zaad uit te laten vallen. Schieters die niet op tijd verwijderd zijn, hebben een negatief effect op de opbrengst en de kwaliteit van uw gewas. Enerzijds door de concurrentie met andere bieten, anderzijds door een slechtere kwaliteit en rooibaarheid van de schieters zelf. Het belangrijkste risico van schieters is echter het onkruidprobleem dat ze in volggewassen kunnen veroorzaken. Eén enkele schieter kan makkelijk 2.000 tot 4.500 zaden produceren, die vele jaren kiemkrachtig blijven! Het effect van onkruidbieten is vergelijkbaar met een continueelt van bieten, waarbij ook ziekten en plagen zich kunnen vermeerderen.

Meer informatie over schieters kunt u vinden in Betatip, hoofdstuk 5.3.5.

Noud van Swaaij

De eerste schieters zien we al weer ontstaan. Laat ze niet in bloei komen en zaad vormen, maar verwijder ze voor die tijd.

Hoe verloopt de ontwikkeling van aaltjes?

Bietencystenaaltjes kunnen zich in een jaar vermeerderen door meerdere levenscyclussen. Hoe hoger de temperaturen, hoe meer cyclussen in een jaar. Op enkele percelen zijn dit jaar al vroeg cysten waargenomen. Het is daarom van belang de situatie op uw percelen nauwlettend te blijven volgen. Raadpleeg hiertoe op www.irs.nl onder 'Betatip' het onderdeel 'Bietencystenaaltjes'.

Cysten op een wortel

Betekent de stijgende wereldmarktprijs automatisch ook een hogere bietenprijs?

In de Europese Unie geldt de marktordering voor suiker. Dit betekent onder andere dat de prijs op de interne Europese markt niet meebeweegt met die op de wereldmarkt en dat er productiequota gelden. De quotumbieten worden verwerkt voor productie van suiker binnen de quota. Voor

deze bieten geldt een minimumprijs. De quotumbietenprijs wordt daardoor niet direct beïnvloed door de wereldmarktprijs voor suiker. De wereldmarktprijs is wel van invloed op de opbrengstwaarde van surplusuiker. Een deel van deze surplusuiker kan geëxporteerd worden, waarbij de prijs die hier-

voor gemaakt kan worden, bepaald wordt door de wereldmarktprijs. Als Suiker Unie een beter resultaat kan maken op de surplusuiker, kan dit indirect leiden tot een hogere uitbetalingscapaciteit, dus een hogere ledentoeslag op quotumbieten. De surplusbietenprijs is voor 2009 vastgesteld op € 25,- per ton voor dat deel dat Suiker Unie af kan zetten. Het meerdere wordt individueel doorgeschoven.

Het aanbod op de wereldmarkt wordt nog slechts voor een zeer klein deel door Europa bepaald. De grote aanbieders zijn Brazilië, Australië, Thailand en -afhankelijk van de eigen productieomvang- ook India. Oogstfluctuaties in deze gebieden en een wijziging in het productievolume van ethanol uit rietsuiker geven verandering van aanbod en dus ook van prijzen.

Brazilië heeft grote invloed op de wereldmarkt

Opbrengstverlies

Op de foto is een suikerbietenperceel te zien. De vraag is: Wat is er op dit perceel aan de hand?

Tip: Kijk het boekje Suikerbiet-signalen er goed op na en mail uw antwoord naar agrarischdienst@suikerunie.com. Onder de goede inzenders wordt een vracht Betacal (ca 35 ton) verloot.

De prijsvraag uit het vorige nummer van Cosun Magazine ging over wat een profielkuil aan informatie kan opleveren. Het goede antwoord is, dat een profielkuil inzicht geeft in de conditie van de bodem en de kwaliteit. Onder de inzenders met het goede antwoord is een spade verloot. De winnaar is: J. Verbeek te Posterholt (L).

